

تهیه و تدوین دوره‌های تخصصی جدید کارشناسی و کارشناسی ارشد تربیت بدنی و علوم ورزشی

دکتر عباسعلی گائینی*
aagaeini@yahoo.com
علی صمدی**

چکیده

هدف پژوهش حاضر، تهیه و تدوین دوره‌های تخصصی جدید در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی است. بدین منظور، برای طراحی دوره‌های جدید در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد گروه‌های کاری تشکیل شدند که هر گروه با مطالعه برنامه‌های پیشین و موجود سایر دانشگاه‌های معتبر دنیا و نظرخواهی از استادان این رشته در مورد برنامه‌های مطلوب، اقدام به تدوین مقدماتی هفت دوره تخصصی جدید کردند. سپس برنامه‌های مقدماتی هر دوره در گروه (متشکل از پژوهشگر و همکاران اصلی) هماهنگی و در دوازده جلسه بررسی و با اصلاحات تصویب گردید. در گام بعدی شورای پژوهشی پژوهشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی برنامه‌های مصوب گروه هماهنگی را بررسی کرد و برای هر برنامه ناظر تخصصی نیز انتخاب شد. ناظران برنامه‌ها را به دقت بررسی و نظرات خود را به مدیران گروه‌ها اعلام کردند. بدین ترتیب، طی ده جلسه برنامه‌های هفت‌گانه در شورای پژوهشی به تصویب رسید. در مرحله پایانی هر هفت برنامه به کمیته تخصصی برنامه‌ریزی تربیت بدنی و علوم ورزشی ارسال شد و طی چند جلسه برنامه‌ها تصویب شد و این کمیته برای تأیید نهایی آن را برای معاون آموزشی وزارت علوم تحقیقات و فناوری ارسال کرد. بدیهی است برنامه‌های موجود در این گزارش، همان برنامه‌های مصوب شورای پژوهشی پژوهشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی و کمیته برنامه‌ریزی تربیت بدنی و علوم ورزشی

تاریخ پذیرش: ۱۳۸۸/۵/۱۰

تاریخ دریافت: ۱۳۸۸/۱/۱۵

* استاد دانشگاه تهران

** دانشجوی دکتری دانشگاه تهران

است. این برنامه‌ها همگی پس از آنکه در دفتر گسترش برنامه‌ریزی آموزش عالی بررسی می‌شوند، سرانجام شورای برنامه‌ریزی و گسترش آموزش عالی آنها را از سوی معاون آموزشی وزارت علوم به دانشگاه‌های کشور ابلاغ می‌کند.

کلیدواژه

دوره‌های تخصصی کارشناسی تربیت بدنی (علوم ورزشی / دبیری تربیت بدنی)، دوره‌های تخصصی کارشناسی ارشد تربیت بدنی (فیزیولوژی ورزشی / بیومکانیک ورزشی / مدیریت ورزشی / رفتار حرکتی / آسیب‌شناسی و حرکات اصلاحی).

زمینه و هدف

از دیر باز تاکنون پیشرفت و تکامل تربیت بدنی و ورزش مرهون اقدامات و تلاش‌های جوامع و فرهنگ‌های مختلف بوده است (اسمعیلی، ۱۳۸۸). تربیت بدنی و علوم ورزشی در صدد این است که از راه شناخت بهتر و توجه به جنبه‌های ویژگی‌های فیزیولوژیکی، روانی و جسمانی افراد بستری مناسب برای رشد و شکوفایی استعداد انسان فراهم کند (وست و بوچر، ۱۳۷۶). این رشته همواره از یافته‌های علوم مختلف، مانند فیزیولوژی، روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، بیوشیمی، فیزیک و بیومکانیک در راستای برنامه‌ها و اهداف خود در زمینه‌های آموزشی و پژوهشی بهره‌برداری می‌کند. در حقیقت، تربیت بدنی به‌عنوان نظام آموزشی دانشگاهی موضوع فعالیت را محور خود قرار داده است و به شناخت جنبه‌های وجودی انسان می‌پردازد؛ همچنین، به آموزش و پژوهش در کلیه جنبه‌های وجودی او توجه دارد که پیامد آن سلامتی جسمی و روانی افراد جامعه است (مشرف جوادی، ۱۳۷۷). رشد تعداد دانشجویان آموزش عالی در ایران در چند دهه اخیر چشمگیر بوده است؛ برای نمونه، می‌توان به نسبت تعداد دانشجویان به جمعیت گروه سنی ۱۸ تا ۲۴ سال اشاره کرد که در معدود کشورهای پیشرفته بیش از ۷۰ درصد است (UNESCO, 2009) این نسبت که در کشور ایران در سال ۱۳۵۶ در حدود ۵ درصد بود، در سال ۱۳۸۸ به حدود ۲۹ درصد افزایش یافت (بازرگان، ۱۳۸۸، ص ۲۹-۳۸). همچنین تعداد رشته‌ها و مقاطع تحصیلی مختلف نیز افزایش یافته است. بررسی برنامه‌های آموزش عالی در زمینه تربیت بدنی در ایران نشان می‌دهد که این رشته در ایران قدمتی پنجاه ساله دارد. در ابتدای تأسیس این رشته تنها یک دوره دانشگاهی در مقطع کارشناسی وجود

داشت که محتوای آن عموماً با هدف تربیت معلم تربیت بدنی ارتباط داشت. قدمت مقطع کارشناسی ارشد رشته تربیت بدنی به سال ۱۳۶۴ باز می‌گردد (اسمعیلی، ۱۳۸۸ و کریمی، ۱۳۶۴). پذیرش دانشجو در مقطع دکتری نیز از سال ۱۳۶۸ در سه گرایش (۱) فیزیولوژی ورزشی، (۲) مدیریت و برنامه‌ریزی ورزشی و (۳) رفتار حرکتی شروع شده است و در چند دانشگاه محدود ادامه دارد (گائینی، ۱۳۸۲).

امروزه در اغلب کشورهای جهان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی چه در مرحله تحصیلی و چه در مرحله ورود به جامعه و رویارویی با انتظارات آن به عنوان فردی متخصص، در گرایشهای بسیار متنوع و با اهدافی کاملاً روشن ارائه می‌شود. نگاهی به برنامه‌های آموزشی دانشگاههای معتبر دنیا نشان می‌دهد که رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی همگام با سایر علوم پیشرفت چشمگیری داشته است و تغییر و تحولات زیادی در برنامه‌های ارائه شده در دانشگاهها در زمینه تربیت بدنی و علوم ورزشی و علوم مرتبط با آن در دهه‌های اخیر رخ داده است. برای مثال، دانشگاه میشیگان در دانشکده علوم آموزشی^۱ در دپارتمان علوم ورزشی^۲ خود دارای برنامه‌های متنوعی بدین شرح است: در مقطع کارشناسی این دپارتمان دارای سه گرایش تربیت بدنی،^۳ علوم ورزشی^۴ و آموزش پزشکی ورزشی^۵ است. در مقطع کارشناسی ارشد این دپارتمان دارای ۹ گرایش تربیت بدنی تطبیقی، آموزش پزشکی ورزشی، بیومکانیک، مربیگری، فیزیولوژی ورزشی، رشد و تکامل حرکتی، جنبه‌های روانی اجتماعی فعالیت‌های ورزشی، مدیریت ورزشی و رشد و توسعه ورزشکاران دانشجو است. در مقطع دکتری نیز این دانشگاه برنامه‌های متنوعی شامل تربیت بدنی تطبیقی، آموزش پزشکی ورزشی، بیومکانیک، فیزیولوژی ورزشی، رشد و تکامل حرکتی و جنبه‌های روانی اجتماعی فعالیت‌های ورزشی را ارائه می‌کند (www.umich.edu).

نهادهای یادگیری و آموزش عالی در ایران سابقه‌ای دیرینه دارد (Bazargan, 2006). با وجود این، علی‌رغم توسعه و گسترش تربیت بدنی و علوم ورزشی در چند دهه اخیر و حضور گرایشهای مختلف در مقطع دکتری، در کشور ما هنوز به زمینه‌های مختلف آن با

1. education
2. kinesiology
3. physical education
4. kinesiology
5. athletic training

نگرشی واحد توجه می‌شود. فارغ‌التحصیلان این رشته به انسانهایی چندمنظوره و البته نه چندان متخصص بدل می‌شوند که باید از یک سو در تمامی این زمینه‌ها توانایی و اطلاعات لازم را داشته باشند و از سوی دیگر در برخوردی کارشناسانه در تک‌تک آن زمینه‌ها، از تبحر، تجربه و تخصص لازم برخوردار باشند. روشی که دانش آموختگان رشته تربیت بدنی جذب و روانه بازار کار می‌شوند، سازوکاری است که در آن تمامی فرایندها به طور ناکامل صورت می‌گیرد؛ بنابراین، فارغ‌التحصیلان آن چیزی جز یک محصول چند منظوره نخواهند بود.

از این رو، بازنگری در محتوای برنامه‌های آموزشی دوره‌های تحصیلی در مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد، و دکتری این رشته دغدغه اصلی صاحب‌نظران و استادان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی در کشور ما بوده و هست. همچنین، به دلیل نیاز روزافزون جامعه به کاربردی کردن دانش تربیت بدنی، تدوین دوره‌های آموزشی جدید امری ضروری است تا نیازهای واقعی سازمانهای ورزشی، به‌ویژه سازمان تربیت بدنی، وزارت آموزش و پرورش و بخشهای خصوصی ورزش و دستیابی به نیروهای متخصص در هر بخش تأمین شود. بنابراین، هدف اصلی این طرح تخصصی کردن این رشته و تدوین، طراحی و تهیه دوره‌های جدید کارشناسی و کارشناسی ارشد در رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی در سطح آموزش عالی و ارائه خدمات مناسب به سازمانهای متقاضی و تأمین نیروهای متخصص مورد نیاز آنها و همچنین به روزرسانی برنامه‌ها در جهت تعامل سازنده با دنیای پیشرفته علوم ورزشی در نقاط مختلف دنیاست.

روش‌شناسی پژوهش

به دلیل ماهیت منحصر به فرد پژوهش حاضر، به طور کلی، روش آن توصیفی و ابزارها و روشهای جمع‌آوری اطلاعات در آن به شیوه اینترنتی و کتابخانه‌ای است؛ بدین صورت که ابتدا از طریق اینترنت و مراجعه به سایت دانشگاههای مختلف برنامه‌های موجود دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد در مراکز آموزش عالی معتبر در سطح جهان در رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی جمع‌آوری شد. همچنین، منابع مکتوب موجود در مراکز آموزش عالی کشور در خصوص مطالعات تطبیقی انجام شده درباره گرایشهای مختلف تربیت بدنی و علوم ورزشی جمع‌آوری شد. برای آگاهی از نظرات استادان دانشگاهها در رشته تربیت

بدنی و علوم ورزشی در خصوص برنامه‌های موجود و برنامه‌های مطلوب در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد نیز پرسش‌نامه‌هایی تهیه شد و در اختیار آنان قرار گرفت. در مرحله بعد گروه کاری پژوهش تشکیل و برای هر یک از گرایشهای مختلف در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد مدیر برنامه تعیین شد. در این گروه، ابتدا کلیات هفت برنامه به تصویب رسید. در گام دوم، برنامه‌های پیشین و موجود در خصوص دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد مطالعه شد و سپس مطالعات تطبیقی برنامه‌های دوره‌های آموزشی و تخصصی دانشگاههای معتبر دنیا صورت گرفت؛ کلیات برنامه، طول دوره، اهداف، توانایی، تعداد واحدهای درسی هر دوره تخصصی بر اساس برنامه‌های ارائه شده در این دانشگاهها و برنامه‌های مطلوب مطابق نظر استادان داخلی در گروه مربوط به هر برنامه تخصصی تهیه و تدوین شد. در مرحله بعد، سرفصلهای هر درس و منابع مناسب فارسی و انگلیسی برای هر درس تدوین شد. همچنین، چهارچوب کلی نحوه گزینش دانشجو برای هر دوره تخصصی ارائه شد و کلیه موارد در گروه به تصویب رسید که بعد از آن در اختیار گروه هماهنگی قرار گرفت. برنامه‌های ارائه شده در گروه هماهنگی بررسی شد و به تصویب نهایی رسید و برای تأیید به شورای پژوهشی پژوهشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی و کمیته برنامه‌ریزی تربیت بدنی و علوم ورزشی ارائه شد.

نتایج پژوهش

ماحصل این پژوهش، طراحی و تدوین هفت دوره تخصصی در رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد است. در مقطع کارشناسی دو دوره طراحی و تصویب شد:

دوره‌های تخصصی تربیت‌بدنی در مقطع کارشناسی

۱. کارشناسی علوم ورزشی. این دوره با پنج گرایش ورزش همگانی، فیزیولوژی ورزشی، رفتار حرکتی، مدیریت ورزشی و بیومکانیک ورزشی بود، که مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس آن در چهار صد و نود و هفتمین جلسه شورای گسترش آموزش عالی در ۱۳۸۲/۱۲/۲۰ به تصویب و تأیید نهایی رسید. مدت آن چهار سال، به صورت نظری، عملی و آزمایشگاهی است و هدف آن، تربیت کارشناسان متعهد در رشته علوم ورزشی بر حسب نیاز جامعه است تا بتوانند در بخش ورزش همگانی، مراکز علمی -

پژوهشی، نظامی و سلامتی - تندرستی به تدریس، پژوهش، مشاوره و راهنمایی پردازند. مشخصات دوره کارشناسی علوم ورزشی و گرایشهای آن در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱ مشخصات دوره کارشناسی علوم ورزشی

عنوان دوره	گرایش	دروس عمومی	دروس پایه	دروس تخصصی مشترک	دروس نظری تخصصی مشترک	دروس عملی مشترک	دروس ویژه گرایش	دروس نظری انتخابی مشترک	دروس عملی انتخابی مشترک	جمع
کارشناسی ورزش همگانی	۱۸ واحد	۱۸ واحد	۱۸ واحد	۳۲ واحد	۲۸ واحد	۲۰ واحد	۸ واحد	۸ واحد	۱۳۲	
کارشناسی فیزیولوژی ورزشی	۱۸ واحد	۱۸ واحد	۱۸ واحد	۳۲ واحد	۲۸ واحد	۲۰ واحد	۸ واحد	۸ واحد	۱۳۲	
علوم رفتار حرکتی	۱۸ واحد	۱۸ واحد	۱۸ واحد	۳۲ واحد	۲۸ واحد	۲۰ واحد	۸ واحد	۸ واحد	۱۳۲	
ورزشی مدیریت ورزشی	۱۸ واحد	۱۸ واحد	۱۸ واحد	۳۲ واحد	۲۸ واحد	۲۰ واحد	۸ واحد	۸ واحد	۱۳۲	
بیومکانیک ورزشی	۱۸ واحد	۱۸ واحد	۱۸ واحد	۳۲ واحد	۲۸ واحد	۲۰ واحد	۸ واحد	۸ واحد	۱۳۲	

۲. دبیری تربیت بدنی و علوم ورزشی. مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس این برنامه نیز در پانصد و چهل و پنجمین جلسه شورای گسترش آموزش عالی در ۱۳۸۴/۲/۲۴ به تصویب و تأیید نهایی رسید. مدت آن چهار سال، به صورت نظری و عملی است و هدف آن، تربیت معلمان تربیت بدنی و دبیران متعهد و کارشناس در رشته تربیت بدنی است تا بتوانند در مقاطع مختلف تحصیلی در مدارس به آموزش درس تربیت بدنی و مهارتهای ورزشی پردازند و در تعلیم و تربیت دانش آموزان در مقاطع گوناگون تحصیلی سهیم باشند. مشخصات دوره دبیری تربیت بدنی و علوم ورزشی در جدول ۲ آمده است.

جدول ۲ مشخصات دوره دبیری تربیت بدنی و علوم ورزشی

عنوان دوره	دروس عمومی	دروس پایه	دروس تربیتی	دروس تخصصی نظری	دروس تخصصی عملی	دروس انتخابی جمع
دبیری تربیت بدنی و علوم ورزشی	۲۰ واحد	۱۰ واحد	۲۵ واحد	۲۸ واحد	۴۲ واحد	۷ واحد ۱۳۲

دوره‌های تخصصی تربیت بدنی در مقطع کارشناسی ارشد در مقطع کارشناسی ارشد تربیت بدنی و علوم ورزشی نیز پنج دوره تخصصی طراحی و

بدین صورت تصویب شد:

۱. فیزیولوژی ورزشی. مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس این برنامه نیز در چهار صد و هشتاد و چهارمین جلسه شورای گسترش آموزش عالی در ۱۳۸۲/۵/۱۸ به تصویب و تأیید نهایی رسید. مدت آن برای دانشجویان تمام وقت حداقل دو سال، در دو مرحله آموزشی و پژوهشی است؛ نظام آموزشی آن نیز مطابق آیین‌نامه‌های شورای عالی برنامه‌ریزی درسی است. دانشجوی پس از اتمام دوره آموزشی مرحله پژوهشی را آغاز می‌کند و به مطالعه و تحقیق در زمینه موضوع خاص زیر نظر استاد راهنما و مشاور می‌پردازد. هدف این دوره افزایش دانش نظری و تجربی دانشجویان در رابطه با سازوکار اعمال بخشهای مختلف بدن، مانند اندامکهای درون سلولی، بافتها، دستگاه قلبی - تنفسی، سیستم عصبی عضلانی و غدد درون ریز هنگام فعالیت ورزشی و آماده نمودن دانشجویان برای تحقیقات در زمینه فیزیولوژی ورزشی و مسائل مربوط به آن، مانند افزایش تواناییهای جسمانی و عملکردی ورزشکاران و غیر ورزشکاران، بازتوانی بیماران و ارزیابی و تجویز برنامه‌های ورزشی و ارائه دستورالعملهای تغذیه‌ای به آنان است. مشخصات این دوره در جدول ۳ آمده است.

جدول ۳ مشخصات دوره کارشناسی ارشد فیزیولوژی ورزشی

عنوان دوره	دروس پایه	دروس تخصصی	دروس اختیاری	پایان‌نامه	دروس جبرانی	جمع
فیزیولوژی ورزشی	۴ واحد	۱۸ واحد	۴ واحد	۶ واحد	۴ واحد	۳۶

۲. رفتار حرکتی. مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس این برنامه نیز در چهارصد و هشتاد و چهارمین جلسه شورای گسترش آموزش عالی در ۱۳۸۲/۵/۱۸ به تصویب و تأیید نهایی رسید. مدت آن برای دانشجویان تمام وقت حداقل دو سال و شامل دو مرحله آموزشی و پژوهشی است؛ نیز نظام آموزشی آن مطابق با آیین‌نامه‌های شورای عالی برنامه‌ریزی درسی است که دانشجوی پس از اتمام دوره آموزشی، مرحله پژوهشی را آغاز می‌کند و به مطالعه و تحقیق در زمینه موضوع خاص زیر نظر استاد راهنما و مشاور می‌پردازد. این دوره شامل آشنایی دانشجویان با علوم کنترل حرکتی، رشد حرکتی و یادگیری حرکتی است؛ همچنین روان‌شناسی ورزشی به عنوان شاخه جانبی این گرایش

مطرح است. هدف از تأسیس این دوره، تربیت افراد متعهد و متخصص در زمینه رفتار حرکتی است تا دانشجویان بتوانند به آموزش، برنامه‌ریزی حرکات و نحوه آموزش مهارت‌ها، اجرا، راهنمایی و مشاوره و پژوهش در این شاخه از تربیت بدنی بپردازند و با نوآوری در زمینه‌های علمی و پژوهشی در جهت گسترش مرزهای دانش گام بردارند. مشخصات این دوره در جدول ۴ آمده است.

جدول ۴ مشخصات دوره کارشناسی ارشد رفتار حرکتی

عنوان دوره	دروس پایه	دروس تخصصی	دروس اختیاری	پایان‌نامه	دروس جبرانی	جمع
رفتار حرکتی	۴ واحد	۱۸ واحد	۴ واحد	۶ واحد	۴ واحد	۳۶

۳. بیومکانیک ورزشی. مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس این برنامه در چهار صد و هشتاد و هفتمین جلسه شورای گسترش آموزش عالی در ۱۳۸۲/۶/۱۵ به تصویب و تأیید نهایی رسید. طول این دوره برای دانشجویان تمام وقت حداقل دو سال و شامل دو مرحله آموزشی و پژوهشی است و نظام آموزشی آن مطابق با آیین‌نامه‌های و رای عالی برنامه‌ریزی درسی است. دانشجو پس از اتمام دوره آموزشی مرحله پژوهشی را آغاز می‌کند و به مطالعه و تحقیق در زمینه موضوع خاص زیر نظر استاد راهنما و مشاور می‌پردازد. این دوره در برگیرنده علوم آناتومی، کنترل حرکتی، فیزیک، حرکت شناسی و بیومکانیک حرکت و مطالعه و به‌کارگیری مفاهیم و اصول فیزیک در درک طبیعت و تجزیه و تحلیل توصیفی و کمی حرکت‌های پایه تا حرکات پیچیده ورزشی در رشته‌های مختلف ورزشی است. هدف این دوره، تربیت افراد متخصص و متعهد در زمینه‌های مختلف آموزشی، طراحی حرکات و تجهیزات ورزشی، نظارت و راهنمایی و پژوهش در حوزه بیومکانیک ورزشی به منظور کاربردی‌تر کردن آموزشها و گسترش مرزهای دانش است. جدول ۵ مشخصات این دوره را معرفی می‌کند.

جدول ۵ مشخصات دوره کارشناسی ارشد بیومکانیک ورزشی

عنوان دوره	دروس پایه	دروس تخصصی	دروس اختیاری	پایان‌نامه	دروس جبرانی	جمع
بیومکانیک ورزشی	۴ واحد	۱۸ واحد	۴ واحد	۶ واحد	۴ واحد	۳۶

۴. مدیریت ورزشی. مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس این برنامه در چهار صد و هشتاد و چهارمین جلسه شورای گسترش آموزش عالی در ۱۳۸۲/۵/۱۸ به تصویب و تأیید نهایی رسید. طول این دوره برای دانشجویان تمام وقت حداقل دو سال، در دو مرحله آموزشی و پژوهشی است؛ نظام آموزشی آن مطابق با آیین‌نامه‌های شورای عالی برنامه‌ریزی درسی است که دانشجو پس از اتمام دوره آموزشی مرحله پژوهشی را آغاز می‌کند و به مطالعه و تحقیق در زمینه موضوع خاص زیر نظر استاد راهنما و مشاور می‌پردازد. این دوره شامل آشنایی دانشجویان با اصول و مبانی مدیریت ورزش، مهارت‌های لازم در زمینه اداره کردن موفقیت‌آمیز سازمانهای ورزشی، اداره بهینه امور و تأسیسات و اماکن ورزشی، ایجاد روابط اثربخش با مربیان، سرپرستان، کارشناسان و کارکنان در سازمانهای ورزشی است. هدف این دوره تربیت افراد متخصص و متعهد برای مسئولیت مدیریت و رهبری سازمانهای ورزشی، فدراسیونها، باشگاههای ورزشی و غیره در بخشهای دولتی و خصوصی و توسعه و ارتقای سطح فعالیت‌های ورزشی از سطح تفریحی و آموزشی تا سطح قهرمانی است. مشخصات این دوره در جدول ۶ معرفی شده است.

جدول ۶ مشخصات دوره کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی

عنوان دوره	دروس پایه	دروس تخصصی	دروس اختیاری	پایان‌نامه	دروس جبرانی	جمع
مدیریت ورزشی	۴ واحد	۱۸ واحد	۴ واحد	۶ واحد	۴ واحد	۳۶

۵. آسیب‌شناسی و حرکات اصلاحی. مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس این برنامه در چهار صد و هشتاد و چهارمین جلسه شورای گسترش آموزش عالی در ۱۳۸۲/۵/۱۸ به تصویب و تأیید نهایی رسید. طول این دوره برای دانشجویان تمام وقت حداقل دو سال و شامل دو مرحله آموزشی و پژوهشی است و نظام آموزشی آن مطابق با آیین‌نامه‌های شورای عالی برنامه‌ریزی درسی است. دانشجو پس از اتمام دوره آموزشی مرحله پژوهشی را آغاز می‌کند و به مطالعه و تحقیق در زمینه موضوع خاص زیر نظر استاد راهنما و مشاور می‌پردازد. این دوره شامل آشنایی دانشجویان با آسیب‌های ورزشی و چگونگی پیشگیری از آنها، پیشگیری از ناهنجاریهای بدنی، حرکات اصلاحی، بازتوانی ورزشی و غیره است. هدف این دوره، تربیت افراد متخصص و ماهر جهت امور آموزشی، برنامه‌ریزی، مشاوره و راهنمایی است تا سلامت جامعه ارتقا یابد و کارایی قشرهای

مختلف، به‌ویژه ورزشکاران، معلولان و جانبازان و افرادی با ناهنجاریهای جسمانی افزایش یابد؛ همچنین تربیت افراد ماهر به منظور پژوهش در حوزه آسیبهای ورزشی و حرکات اصلاحی و گسترش دانش بشری است. مشخصات این دوره در جدول ۷ ارائه شده است.^۱

جدول ۷ مشخصات دوره کارشناسی ارشد آسیب‌شناسی و حرکات اصلاحی

عنوان دوره	دروس پایه	دروس تخصصی	دروس اختیاری	پایان‌نامه	دروس جبرانی	جمع
آسیب‌شناسی و حرکات اصلاحی	۴ واحد	۱۸ واحد	۴ واحد	۶ واحد	۴ واحد	۳۶

منابع

اسمعیلی، محمدرضا (۱۳۸۸)، *تاریخ تربیت بدنی و ورزش، تهران: سمت*.
 بازرگان، عباس (پاییز ۱۳۸۸)، «ظرفیت‌سازی برای تضمین کیفیت آموزش مهندسی در ایران: ضرورت ملی و فرصت‌سازی برای عرضه آموزش مهندسی فراملی»، *فصلنامه آموزش مهندسی ایران*، سال یازدهم، شماره ۵۳.

کریمی، جواد (۱۳۶۴)، *نگاهی به تاریخ تربیت بدنی جهان، تهران: مرکز نشر دانشگاهی*.
 گائینی، عباسعلی (۱۳۸۲)، *تهیه و تدوین دوره‌های تخصصی جدید کارشناسی و کارشناسی ارشد رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی، طرح پژوهشی، پژوهشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی*.
 مشرف جواد، بتول (۱۳۷۷)، *توصیف و مقایسه برنامه‌های آموزشی رشته تربیت بدنی چند دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی منتخب ایران و جهان، پایان‌نامه دکتری دانشگاه تهران*.
 وست، دورا آ. و چارلز آ. بوچر (۱۳۷۶)، *مبانی تربیت بدنی و ورزش؛ ترجمه احمد آزاد، انتشارات کمیته ملی المپیک، چاپ دوم*.

Bazargan, "A, (Springer 2006) Higer Education in Iran", In James Forest; J.I. and .P.G. Altbach (Eds)., *International Handbook of Higher Education*, Vol.1 pp. 781-792, Dorderecht, Nethelands.

UNESCO, World Conference on Higher Education: the new Dynamics of Higher Education and Research for Societal Change and Development (UNESCO, Paris, 5-8 july 2009)-Final Communiqué (8 July 2009), Paris:UNESCO.

۱. لازم است از پژوهشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی به جهت حمایت مالی از طرح و نیز از شورای پژوهشی این مؤسسه به جهت همکاری و بررسی و سرانجام تأیید نهایی طرح قدردانی شود. همچنین از مدیران برنامه‌های تخصصی: دکتر حمید رجبی؛ دکتر مجید کاشف، دکتر حجت‌الله نیکبخت، دکتر مهرزاد حمیدی، دکتر حسین علیزاده، دکتر محمد کاظم واعظ موسوی و دکتر حیدر صادقی سپاس‌گزاری شود.